

М. М. Комариця

Мох Олександр-Микола Іванович

МОХ Олександр-Микола Іванович (псевд.: Араміс, Aramis, Орест Петрійчук, С. Лишкевич, Микола Олександрович, Адам Куновський, О. М., С. Л.; 22. 05. 1900, м. Глиняни, нині Золочів. р-ну Львів. обл. – 16. 11. 1975, м. Торонто, провінція Манітоба, Канада) – літературознавець, поет, публіцист, видавець. Навч. у Львів. духов. семінарії (1918–23) та таєм. університеті (1920–23). Восени 1920 заснував у Львові «Літ.-видавн. інститут “Добра книжка”» (від травня 1930 – кооп. спілка «Видавн. інститут “Добра книжка”»), що функціонував до 1939. Книги в ньому виходили як поза серіями, так і в окремих серіях, зокрема «Бібліотека Logos», «Бібліотека історичних повістей», «Для світла», «Наша релігія», «Цікаві пригоди», «Бібліотека слова». Публікував твори ще у шкіль. віці. 1917 вийшли вірші в гімназ. часописі «Відродження», 1924 у Львові видав поет. зб. «Про те, що я люблю: Еротика». Ред. кількох річників катол. ж. «Поступ» (Львів, 1921–39), що виходив спочатку як «студентський вістник», а від 1927 – «вістник літератури й життя», орієнтов. на ширшу аудиторію. Творча молодь згуртувалася довкола «Поступу» в літ. об'єдн. «Логос», члени якого (Г. Лужницький (Меріям), В. Мельник (Лімниченко), О. Лещук, С. Семчук) вважали, що мистецтво не повинно суперечити принципам християн. філософії та моралі, застерігали від руйнів. впливу комуніст. ідеології, а в мист. виявах тяжіли до символізму. Часопис мав виразно реліг. характер, ред. пропагувала ідею впровадження християн. світогляду в усі сфери сусп. життя. Співпрацював із ред. часопису «Нова зоря» (1926–39), що репрезентувала рад. прозахідне крило катол. духов. та світ. еліти, уклав покажчик змісту перших 10-ти річників з нагоди ювілею газети, редагував перший річник катол. тижневика «Правда» (1927–39). Друкувався також у часописах «Громадський голос», «Дзвони», «Новий шлях», писав численні літературозн., реліг. й публіцист. розвідки, рец. на нові книги й

кінофільми, що нерідко мали полеміч. характер. Один із ред. місячника Львів. фотогр. товариства «Світло й тінь» (1933–39), де публікував власні мист. світлини, був організатором і учасником багатьох фотовиставок. У праці «Книжки і люди» (Л., 1938) подав свою оцінку тогочас. літ. процесу та творчості окремих укр. і зарубіж. представників – Н. Королевої, Ю. Косача, С. Парфанович, Я. Ярого (Дригинича), А.-Д. Ропса. Взяв за основу своєї концепції ідею поєднання найвищого естет. завдання митця – мист. викінченості твору з найвищим реліг. завданням людини – прославленням Бога своїм життям, що може бути досягнутий як через інтелект. вплив, так і через естет., обґрунтовував зв'язок між морал. обличчям автора й моральністю твору. У низці статей висвітлив завдання тогочас. журналістів «доброї преси» на противагу комерц., що ґрунтувалася на культурі сенсацій та спонукала до деморалізації суспільства. Під час еміграції до Іннсбруку (Австрія) видавав часопис «Життя і слово» (1948–49). Переїхавши до Торонто 1952, відновив діяльність видавництва «Добра книжка», 1969 видавав г. «Правда», співпрацював із ж. «Світло» та низкою період. вид. переважно катол. спрямування.

Основні праці

На фронті української книжки. Л., 1937; Показчик змісту «Нової Зорі». Л., 1937; Самоосвітні видавництва. Л., 1938; Смерть у газеті. Л., 1938; Торонто, 1953; Добра преса. Л., 1938; Теофіл Коструба. Учений-праведник. Торонто, 1952; Кінець світу. Торонто, 1963.

Рекомендована література

1. Книга мистців і діячів української культури учасників Першої Зустрічі українських митців Америки й Канади з громадянством. Торонто, 1954;
2. Передирій В. Мох Олександр-Микола // Укр. журналістика в іменах. Л., 1999. Вип. 6;
3. Веретюк О. Українське літературне життя у міжвоєнній Польщі. Т., 2001;
4. Комариця М. Католицька Акція у редакційно-видавничій та літературознавчій діяльності Олександра-Миколи Моха: інтерпрет. моделі // Зб. пр. НДІ пресознавства. Л., 2011. Вип. 1.

Бібліографічний опис:

Мох Олександр-Микола Іванович / М. М. Комариця // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-68784>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).